
Melding om foretakssammenslutning

HAVILAFJORD AS
ERVERV AV ENEKONTROLL OVER
FJORD 1 AS

---

8. september 2016

INNEHOLDER FORRETNINGSHEMMELIGHETER

WIKBORG | REIN

1 KONTAKTINFORMASJON

1.1 Foretak som erverver kontroll

Navn: Havilafjord AS
Org.nr.: 897 211 572
Adresse: Mjølstadnesvegen, 6092 Fosnavåg
Kontaktperson: Vegard Sævik
Telefonnummer: 700 84 512 / 906 58 417
E-post: vegard@havila.no

1.2 Representant

Navn: Wikborg, Rein & Co DA. Advokatfirma
Ansvarlig partner: Stein Pettersen
Kontaktperson: Eivind Stage, advokat
Adresse: Postboks 1233 Sentrum, 5811 Bergen
Telefonnummer: 55 21 52 15 / 41 49 98 80
E-post: est@wr.no

1.3 Målselskap

Navn: Fjord1 AS
Org.nr.: 983 472 583
Adresse: Strandavegen 15, 6900 Florø
Kontaktperson: Anne-Mari Sundal Bøe
Telefonnummer: 90 27 89 06
E-post: anne.mari.sundal.boe@fjord1.no

2 FORETAKSSAMMENSLUTNINGENS ART

F1 Holding AS ("**F1 Holding**") eier 59 % av aksjene i Fjord1 AS ("**Fjord1**"), og har enekontroll over selskapet. De resterende 41 % av aksjene eies av Havilafjord AS ("**Havilafjord**"). Ved avtale inngått 17. august 2016 skal Havilafjord erverve 26 % av aksjene i Fjord1 fra F1 Holding AS ("**Transaksjonen**").

Sammenholdt med aksjene Havilafjord eier fra før vil Havilafjord etter oppkjøpet eie 67 % av aksjene. Det er også inngått aksjonæravtale mellom partene, hvoretter Havilafjord skal ha fire av åtte styremedlemmer, samt ha rett til å utpeke styreleder som har avgjørende stemme ved stemmelikhet. Etter gjennomføring av Transaksjonen vil Havilafjord ha enekontroll over Fjord1.

I tillegg er det inngått opsjonsavtale hvoretter Havilafjord har rett til å overta F1 Holdings resterende 33 % av aksjene tidligst fra og med 1. januar 2017. F1 Holding har korresponderende rett til å kreve at Havilafjord overtar resterende aksjer tidligst fra og med 1. januar 2019. Utøvelse av opsjonene vil ikke endre kontrollforholdene over Fjord1.

Aksjekjøpsavtale med vedlegg følger som:

Vedlegg 1 Aksjekjøpsavtale med vedlegg datert 17. august 2016

3 DE INVOLVERTE FORETAK

3.1 Havilafjord

Havilafjord er et heleid datterselskap av Havila Holding AS, som igjen eies indirekte av medlemmer av Sævik-familien gjennom investeringsselskaper. Havila Holding AS er øverste kontrollerende selskap i Havila-konsernet ("**Havila**"), som omsatte for MNOK 3 604 i 2015. En oversikt over konsernets virksomhetsområder følger nedenfor.

Offshorerederi

- Havila Shipping ASA (50,96 %): Et offshorerederi med en flåte på 27 offshoreserviceskip, som omsatte for MNOK 1 567 i 2015.

Verft

- Havyard Group ASA ("**Havyard**") (ca 57 %): Havyard med datterselskaper driver verftsvirksomhet innen offshore-, fiskeri- og havbruksfartøy. Havyard omsatte for MNOK 1 768 i 2015. Havyard har så langt ikke bygget fartøy til ferge- og hurtigbåtrederier.

Næringseiendom

- Havila Ariel AS (100 %): Eier tre næringseiendommer gjennom ulike datterselskaper. Til sammen omsatte disse selskapene for MNOK 131 i 2015. Eiendommene består av kontorbygg som leies ut til kunder innen offshore, hvorav to er lokalisert i Stavanger og en i Hareid/Hjørungavåg i Møre og Romsdal.
- Øvrige eiendommer leies ut internt i konsernet.

Passasjertransport

- Gjennom selskapet Sp/F Skansabrekka (50 %), registrert på Island, har Havila felles kontroll over PF Smyril Line¹ ("**Smyril Line**"). Selskapet operer en kommersiell rute mellom Danmark, Island og Færøyene. Selskapet eier en ferge som tar 800 biler og nærmere 1500 passasjerer.

¹ Sp/F Skansabrekka eier 100 % av P/F 12.11.11, som igjen eier 59,5 % av PF Smyril Line.

Havila har videre en rekke ikke-kontrollerende eierinteresser i selskaper innen ulike bransjer. Innen virksomhetsområder som berøres av foretakssammenslutningen har Havila følgende eierposter:

Passasjertransport

- Fjord1 AS (41 %): Målselskapet
- Kystruten AS (10 %): Eier skip som er utleid til Hurtigruten

Næringseiendom

- Siva Sunnmøre AS (35,19 %): Eier et kontorbygg i Fosnavåg
- Pantheon Eiendom AS (20,45 %): Eier en tomt på Liertoppen utenfor Drammen, samt ferieleiligheter i utlandet
- Hotel Hafnia (42,8 %): Eier et hotell på Færøyene

En oversikt over selskapene i Havila-konsernet fremgår av:

Vedlegg 2   Konsernstruktur Havila

3.2 Fjord1

Fjord1s kjernevirksomhet er sjøtransport gjennom ferge- og hurtigbåtdrift, i tillegg til cateringvirksomhet. Selskapet har også aktiviteter gjennom reisebyrå, finans- og eiendomsforvaltning.

Fjord1 opererer en rekke ferge- og hurtigbåtsamband i Norge. Ifølge årsrapporten for 2015 hadde Fjord1 61 ferger og 7 hurtigbåter. Konsernet har ca 1.235 ansatte og omsatte i 2015 for MNOK 2 349.

Fjord1 har følgende datterselskaper:

- F1 Administrasjon AS (100 %)
- Måløy Reisebyrå AS (100 %)
- Fanafjord AS (100 %)
- Fanafjord KS (90 %)
- Sognefjord Cruise AS (100 % - under avvikling)
- Bolsønes Verft AS (100 %)
- ÅB Eigedom AS (66 %)
- Hareid Trafikkterminal AS (63 %)

I tillegg har Fjord1 følgende eierandeler i tilknyttede og felleskontrollerte selskaper:

- The Fjords DA (50 %)
- The Fjords Farty I DA (50 %)
- Sognefjorden Farty I AS (50 %)
- Partsrederiet Kystekspresen ANS (49 %)
- WF Holding AS (34 %)

3.3 Omsetning og driftsresultat i Norge i 2015

	Selskap	Omsetning i Norge (1000 NOK)	Driftsresultat i Norge (1000 NOK)
Kjøper	Havila Holding	1 221 810	N/A
Målselskap	Fjord1	2 349 413	219 651

4 RELEVANTE MARKEDER

4.1 Ingen horisontalt forbundne markeder

Fjord1 har sin kjernevirksomhet innen drift av ferge- og hurtigbåtsamband i Norge. Cateringvirksomheten drives i nær tilknytning til disse markedene og antas å utgjøre en integrert del av disse markedene. De øvrige virksomhetsområdene til Fjord1 (reisebyrå, finans- og eiendomsforvaltning) er av begrenset omfang.

Eierposten på 41 % som Havila har i Fjord1 gjennom Havilafjord gir som nevnt ikke kontroll over Fjord1, og gir følgelig ikke opphav til horisontalt forbundne markeder. Havila har ikke virksomhet innen catering.

Havilas virksomhet innen internasjonal fergedrift (Smyril Line) foregår i et annet produktmarked og et annet geografisk marked enn innlandstransporten som Fjord1 driver, og utgjør følgelig ikke overlappende virksomhet.

Partenes virksomhet innen eiendom gjelder ulike typer eiendommer. Havila eier kontorbygg for utleie til eksterne leietakere, mens Fjord1 eier to trafikkterminaler², samt eiendom for egen bruk. I hovedsak ligger eiendommene i ulike fylker. Det er kun Havilas kontorbygg i Hjørungavåg og Fjord1s trafikkterminal på Hareid som ligger i samme geografiske marked. Ettersom disse eiendommene ikke konkurrerer om de samme kundene, og dermed inngår i ulike produktmarkeder, anser vi partene for ikke å ha overlappende virksomhet innen eiendom.

Partene har for øvrig ingen annen virksomhet i horisontalt overlappende markeder.

4.2 Vertikalt forbundne markeder

Transaksjonen gir ikke opphav til noen vertikalt berørte markeder, jf. konkurranseloven § 18 første ledd bokstav e). Det er likevel to vertikalt forbundne markeder, jf. § 18 første ledd bokstav f), som omtales nærmere i det følgende.

² En trafikkterminal i Årdal eid gjennom selskapet ÅB Eignedom AS, og en trafikkterminal på Hareid eid gjennom Hareid Trafikkterminal AS. Fjord1 er majoritetseier i de to selskapene, mens Årdal kommune og Hareid kommune er minoritetseiere.

4.2.1 Verfts- og designmarkedet

Verftsvirksomheten i Havyard har så langt utelukkende vært rettet mot offshore og fiskeri/havbruk. Havyard har gitt tilbud til norske ferge- og hurtigbåtredere på mindre oppdrag (ombygging og reparasjon), men så langt ikke levert tjenester til slike kunder.³ Som følge av nedgangen innen offshore, kan det ikke utelukkes at Havyard også vil konkurrere om levering av ferger og hurtigbåter til aktørene innen disse markedene, herunder Fjord1. Etter Havilas vurdering er det geografiske markedet for skipsverft i det minste av europeisk utstrekning.⁴ I dette markedet er Havyard en mindre aktør, med en markedsandel på klart under 30 %.

Levering av fartøy til aktørene i de norske ferge- og hurtigbåtmarkedene møter særlig sterk konkurranse fra verft i land med lavere lønnskostnader enn Norge, da ferger og hurtigbåter er relativt lite kompliserte å bygge, med den følge at lønnsnivå blir en sentral konkurranseparameter. Det er derfor usikkert om segmentet for bygging av ferger og hurtigbåter inngår i samme marked som Havyard er aktiv i. [REDACTED]

[REDACTED] Dersom dette segmentet utgjør et eget relevant marked vil Havyards markedsandel være null, og det vil følgelig ikke utgjøre et vertikalt forbundet marked.

For det tilfelle at Konkurransetilsynet anser design og bygging av fartøy til aktørene i de norske ferge- og hurtigbåtmarkedene for å inngå i et overordnet verfts- og designmarked vil det utgjøre et vertikalt forbundet marked. Fjord1 har en markedsandel på ca. 40 % i det norske markedet for drift av fergesamband målt etter PBE.⁵ I det norske markedet for drift av hurtigbåtsamband antas Fjord1 å ha en markedsandel på under 30 %. Fjord1s innkjøpsandel i et europeisk verfts- og designmarked er liten og klart under 30 %. Nedenfor oppgis partenes viktigste konkurrenter, kunder og leverandører for de respektive markedene de opererer i, jf. § 18 første ledd bokstav f).

Havyard – verfts- og designmarkedet		
Konkurrenter	Kunder	Leverandører
[REDACTED]	[REDACTED]	[REDACTED]
[REDACTED]	[REDACTED]	[REDACTED]
[REDACTED]	[REDACTED]	[REDACTED]

Fjord1 – ferge- og hurtigbåtmarkedene		
Konkurrenter	Kunder	Leverandører
Torghatten	Statens vegvesen	[REDACTED]
Norled	Fylkeskommuner	[REDACTED]
Boreal	-	[REDACTED]

³ [REDACTED]

⁴ Som eksempel kan nevnes at Fjord1 i 2015 bestilte to ferger fra det tyrkiske verftet ADA Shipyard, og i juni 2016 inngikk kontrakt med det tyrkiske verftet Tersan Shipyard om levering av to elektriske ferger, se lenke: <http://www.fjord1.no/om-fjord1/presse/pressemeldingar/nye-elektriske-ferjer>

⁵ Konkurransetilsynets vedtak V2016-5 tabell 2 på side 30

Gitt Havyards markedsposisjon overfor potensielle kunder innen ferger- og hurtigbåtmarkene, kan vi ikke se at denne vertikale relasjonen mellom partene kan gi noen konkurransemessige bekymringer.

4.2.2 Markedet for marine fremdriftssystemer

Havyard eier 50,5 % i selskapet Norwegian Electric Systems AS ("NES"), som er en leverandør innen marine diesel-elektriske og hybrid-elektriske fremdriftssystemer. Fremdriftssystemene benyttes i en rekke ulike typer fartøy, slik som offshorefartøy og fiskebåter, men også i ferger og hurtigbåter. Etter Havilas vurdering er det geografiske markedet for marine fremdriftssystemer i det minste av europeisk utstrekning. I dette markedet er NES en mindre aktør, men markedsandel på klart under 30 %.

De direkte kundene av NES er i hovedsak verft, som benytter deres fremdriftssystemer som innsatsfaktor ved bygging av fartøy. NES har også rederier på kundelisten, men da for ettermarkedstjenester (service- og vedlikehold). Videre vil også rederiet som har bestilt fartøyet i praksis være den reelle beslutningstakeren for valg av verftets leverandør av fremdriftssystem. Følgelig kan markedet hvor NES er aktiv til en viss grad anses som vertikalt forbundet med ferger- og hurtigbåtmarkedene som Fjord1 opererer i, selv om NES så langt ikke har hatt leveranser til aktører i disse markedene. Nedenfor oppgis NES' viktigste konkurrenter, kunder og leverandører for de respektive markedene, jf. § 18 første ledd bokstav f).

Norwegian Electric Systems – markedet for marine fremdriftssystemer		
Konkurrenter	Kunder	Leverandører

For Fjord1 vises det til tabellen i foregående avsnitt.

Etter vår vurdering gir heller ikke denne vertikale relasjonen mellom partene noen grunn til konkurransemessige bekymringer.

5 ÅRSBERETNING OG ÅRSREGNSKAP

Nedenfor følger årsberetning og årsregnskap for de involverte foretakene.

- Vedlegg 3**   Årsrapport 2015 for Havilafjord
- Vedlegg 4**   Årsrapport 2015 for Havila holding
- Vedlegg 5**   Årsrapport 2015 for Fjord1

6 FORRETNINGSCHEMELIGHETER

Denne meldingen inneholder forretningshemmeligheter. Forslag til offentlig versjon av meldingen er vedlagt.

Vedlegg 6 Offentlig versjon av meldingen

Vedlegg 7 Begrunnelse for unntak av forretningshemmeligheter

*****

Bergen, 8. september 2016
WIKBORG, REIN & CO. DA Advokatfirma

Eivind Stagg